

N:o 118.

Af Herr **L. Norrby**: *Om ändring antingen för hela riket eller särskildt för Gotland af stadgandena i nu gällande Skiftesstadga rörande Egodelningsrätts sammansättning.*

Om det är en sanning att jordbruket, med dess underafdelningar skogshushållning och boskapsskötsel, är landets modernäring, så blifver det ock en sanning, att Statsmagterna böra göra allt för modernäringens fullkomligaste utveckling och skydd; och ehuru stora steg, i förra afseendet, äro tagna framåt, medelst i sednare tider inrättade och allmännare spridda större och mindre undervisningsverk, särskildt för landtbruket, har jordbruket likväl i sednare fallet, eller hvad skyddet beträffar, ej annan säker garanti, än hvad som utom allmänna lagens bestämmelser ligger i tillämpningen af föreskrifterna i skiftesförfattningen om jordens rättvisa och ändamålsenliga sammandragning och delning; faktorer af hvilka ett ändamålsenligt och lönande jordbruk hufvudsakligen beror, såsom varande jordbrukets grundval.

Tillämpningen af skiftesförfattningarne och följaktligen det behöfliga skyddets meddelande hvilar nu främst i händerna på den landtmätare, som får en skiftesförrättning sig anförtrödd, och dernäst, såsom kontrollerande myndighet, alltså i högre grad än hos landtmätaren, på ortens Egodelningsrätt, som har sig uppdraget att närmast granska, pröfva och fastställa förrättningslandtmätarens åtgärder, vare sig i följd af anförda besvär eller eljest.

Såsom hvar och en känner, är, enligt 117 § i Kongl. Skiftesstadgan den 9 November 1866, Egodelningsrätten sålunda sammansatt, att ordinarie domaren i orten, eller, vid förfall för honom, den Hofrätt förordnar, deri är ordförande, samt att tre i landthushållning kunnige, inom häradet eller tingslaget boende bofaste män, hvilka på föranstaltande af domaren inför Häradsrätten böra genom socknefullmäktige väljas med rösträtt efter förmedladt hemmantal, skola vara ledamöter; hvarjemte, enligt Skiftesstadgans 130 §, ordföranden eger rättighet att, "der så nödigt finnes", tillkalla särskild landtmätare till Rättens biträde; och skall vid olika meningar inom Rätten den blifva Rättens beslut, som biträdes af flesta rösterna, eller, der dessa utfalla två emot två, enligt den mening ordföranden biträder.

Det kan icke vara främmande hurusom en utmärkt theoretiskt bildad och i öfrigt skicklig jurist kan sakna, och stundom äfven saknar all praktisk erfarenhet i jordbrukets detaljer, detta så viktiga element för ett riktigt bedömande af jordbrukets ställning och behof; och deraf framstår icke så sällan, att en Egodelningsrätts ordförande med den största förmåga och vilja att rätt tyda och tillämpa skifteslagarnes ord efter bokstafven likväl icke, utan stöd af praktiken, kan tillämpa alla de omständigheter, i jordens olika beståndsdelar, läge och brukningssätt m. m., som, jemte ordens tydning, kanske mächtigare än sjelfva orden, verka till en rättvis och ändamålsenlig jordens sammandragning och delning genom laga skiften. Under sådana förhållanden blifver Egodelningsrättens ordförande vid skiftesärendens bedömande mer eller mindre beroende antingen af de åsigter Egodelningsrättens ledamöter i enhet eller någondera af dem särskildt i ordförandens tycke hylla, eller ock, kanske allmänast, af de yttranden och tillstyrkanden, som vid skiftesfrågors handläggning afgifvas af biträdande landtmätaren, hvilken, icke undantagsvis såsom Skiftesstadgan förutsätter, utan åtminstone i den ort jag har äran representera, *alltid*, tillkallas; och det blifver sålunda biträdande landtmätaren och icke Egodelningsrätten, som dikterar besluten, af hvilka, icke sällan, jordegarnes väl eller ve beror. De tre valde ledamöterna i Egodelningsrätten hafva väl, om de äro enige, afgörande magten på sin sida; men sjelfständighetsandan är ännu icke så utvecklad och fri, att den ju icke kan maka åt sig något af respekt för en ledande hand, och det behöfves nu blott en endas missuppfattning för att göra tvänne sjelfständiges rätta åsigter utan verkan. Så att äfven i detta fall för stor magt är nedlagd i ordförandens votum.

Om hvad jag här framhållit får antagas gälla de ordinarie domarnes ordförandeskap, så gäller det i ännu högre grad de ordinarie domarnes icke så sällsynta vikarier, vanligen unga meriterade jurister, merendels födda och uppfödda i städerna, utan ringaste praktik i jordbruket; och hvad skall man i frågan kunna vänta eller fordra af dessas om ock bästa vilja?

I följd af detta anförda vågar jag härmedelst vördsammast föreslå, att Riksdagen ville besluta och Kongl. Maj:ts nådiga stadfästelse underställa sådan förändring i nu gällande skiftesstadga, hvad Egodelningsrätts sammansättning angår, antingen för riket i allmänhet eller för provinsen Gotland särskildt:

- 1:o att ordförandens sjelfskrifvenhet undanrödjes och de valde ledamöternes antal ökas från tre till sex inom hvarje härad eller tingslag;
- 2:o att Kongl. Maj:t nämner ordförande och vice ordförande för en tid af tre år i sänder bland tre som länens landsting till hvardera platsen föreslå;

- 3:o att landstinget skall välja sex bofaste män till ledamöter i Egodelningsrätten, af hvilka de trenne äldst valde hvartannat år skola afgå, första gången medelst lottnings, med rätt till återval af de afgående;
- 4:o att valen så verkställas, att ledamöterna finnas bosatte i skiljda delar inom häradet; och
- 5:o att Egodelningsrätten skall vara beslutför, då, utom ordföranden, fyra ledamöter äro närvarande.

Till denna motion har jag funnit mig manad icke allenast af ofvan anförda allmänna skäl, utan ock af de förhållanden som Gotland särskildt, i afseende på jordarnes egenheter och belägenhet i många små lotter, icke sällan för ett halft mantal och derunder i 12 à 15 särskilda socknar på milslånga afstånd från hemmanets bostad företer; och jag anhåller vördsammast, att motionen måtte remitteras till vederbörligt Utskott samt derefter gynnas med Riksdagens bifall.

Stockholm den 25 Januari 1869.

Ludvig Norrby.

N:o 119.

Af Herr **Jöns Olsson** i Nordanå: *Om förändring af lagens stadganden rörande förvaltning af omyndigs egendom.*

Behovet af en förändrad lagstiftning i afseende på förvaltningen af omyndiges egendom framträder oafvisligen, allt mer och mer, tydligen och klart; anledningen dertill är så i ögonen fallande och så allmänt känd, att jag anser det öfverflödigt att här anföra några enskilda motiver.

De redan skedda och säkerligen många inträffande förluster, som myndingar komma att lida, till följd af den naturliga undfallenhet hvarmed den omyndiges rätt tillgodoses, manar mig att i min mån söka bidra till att